

Celek a „to pravé“

Celkovost celku není (a nemůže být) založena na ničem „daném“, tedy v žádném případě na nějakých subsložkách, nýbrž je něčím nedaným, nepředmětným, co musí být ony subsložky schopny respektovat, otevřít se tomu, podřídit se a přizpůsobit své dění a chování onomu nedanému jako tomu, co „býti má“, a tak spolupracovat na jeho uskutečnění (a to znamená také částečné zpředmětnění, bez něhož žádné uskutečnění není možné). Jestliže tomu tak je, pak je zřejmé, že tíhnutí k celkovosti je charakteristické pro veškeré událostné dění a že je pro ně – obecně – čímśi „pravým“. A protože ono „nedané“, neboť „pravé“ nemůže působit „kauzálně“ (tj. jako nějaká „síla“, ve vztahu k níž by ony subsložky představovaly jen jakýsi materiál), musí být ona vnímavost a citlivost subsložek právě vnitřního, niterného (subjektního, nepředmětného) charakteru. Jen svou niternou (subjektní) stránkou jsou subsložky reagovat na vyšší úroveň celkovosti (než je jejich vlastní úroveň). Není tu tedy napřed celek, který by si podmanil nižší složky, ale jsou tu vnímavé, vždy do jisté relativní míry vůči nepředmětné (ale situační) celkovosti citlivé a na ni více nebo méně citlivě reagující nižší událostné celky, které se (opět v rámci a mezích určité aktuální situace) aktivně a iniciativně podřizují oné nepředmětné celkovosti, která je pro ně jakousi nepředmětnou výzvou, vyžadující odpověď. Ta výzva ovšem nikdy není ryze nepředmětná, nýbrž vždycky situační, tj. nějak již spjatá se situací, která je aktuálně skutečná.

(Písek, 990402-1.)